

# De politiek-beleidsmatige visie op leefstijl van staatssecretaris Blokhuis: 'Practice what you preach'

M. HEIMENSEN, R.J.T. MOCKING



## AUTEURS

**MARIANNE HEIMENSEN:** tekst.

**ROEL MOCKING:** interview.

## CORRESPONDENTIEADRES

Roel Mocking.

E-mail: [rj.mocking@amc.uva.nl](mailto:rj.mocking@amc.uva.nl)

*'Het is niets te veel gevraagd dat de overheid helpt om de gezonde keuze makkelijker te maken.'*



Beeld: Ministerie van VWS.

Verse groente en veel fruit, voldoende stappen op zijn stappenteller en niet roken: Paul Blokhuis is tevreden over zijn eigen leefstijl. Ook al heeft hij zo zijn *guilty pleasures*: gezouten nootjes en een biertje, maar wel met mate. Als staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is hij bewust bezig met een gezonde leefstijl: 'Practice what you preach'. Met zowel de ggz als leefstijl in zijn portefeuille, is zijn drijfveer dat iedereen mee moet kunnen doen, ook de mensen die psychiaters dagelijks in hun spreekkamer zien.

Aan de hand van vragen van de auteurs uit dit themanummer ging gastredactielid Roel Mocking in gesprek met Paul Blokhuis, over zijn wereld waarin hij dagelijks een vertaalslag maakt van wetenschappelijke kennis naar politiek beleid.

## Inleving

*Gezond leven is niet altijd makkelijk. In hoeverre lukt het u om u in te leven in de mensen die hier minder makkelijk controle over krijgen?*

'Empathie tonen is een belangrijke eigenschap voor een bestuurder. Denk na over hoe dingen kunnen overkomen en hoe een boodschap binnenkomt bij iemand, bijvoorbeeld als het gaat over minder roken. Ik realiseer me dat er voor sommige leefstijlveranderingen heel veel nodig is. En dat je dit dan ook vaak niet alleen kan doen. Het is te makkelijk om te zeggen 'gast, stop nou met roken'. Ik ga uit van compassie: stop roken en niet de rokers. Dat is echt een verschil. Je moet nooit iemand veroordelen. Ik realiseer mij: roken is een verslaving en daar is empathie én behandeling voor nodig. Je moet deze mensen helpen, ongeacht in welk inkomensniveau ze zitten.'

Dit komt dan ook tot uiting in het Nationaal Preventieakkoord. Volgens Blokhuis moet het preventieakkoord 'de goede keus makkelijker maken' en moet de overheid 'alles in het werk stellen om die moeilijke keus naar een gezonde leefstijl makkelijker te faciliteren.'

*Stoppen-met-rokencursussen vallen in het basispakket, maar specialistische klinische verslavingszorg om roken te behandelen nog niet, hoe ziet u dat?*

'Dat klopt, en daar is ook een motie over ingediend in de Tweede Kamer. Het manco daarbij is dat er nog geen evidence-based klinische behandeling is. Professionals zijn daar nu mee bezig en dat steunen wij van harte. Voor het gros van de maatregelen in het preventieakkoord geldt ook dat we stappen willen zetten die aantoonbaar bijdragen. Als dat is aangetoond, wil ik graag mijn nek ervoor uitsteken om het onderdeel van het zorgaanbod te maken.'

Over de vertaling van wetenschappelijke kennis naar beleid is Blokhuis duidelijk: hij draagt initiatieven om dit te bevorderen een warm hart toe: 'Ik vind het belangrijk dat jullie hier aandacht aan besteden. Wij nemen wetenschappelijke onderbouwing heel serieus. Beleid wordt hier zoveel mogelijk gestoeld

op wetenschappelijke adviezen en rapporten. Dat is het vertrekpunt.’

### Verantwoordelijkheid: overheid of burger?

De balans tussen de verantwoordelijkheid van het individu en het ingrijpen van de overheid is ook bij leefstijl een ingewikkeld punt. ‘Leefstijl is primair je eigen verantwoordelijkheid’, stelt Blokhuis. De vraag blijft natuurlijk in hoeverre de verantwoordelijkheid aan het individu kan worden gelaten om leefstijlkeuzes te maken of dat dit vanuit maatschappelijke organisaties of de overheid moet worden bevorderd.

‘Het is een precair evenwicht. Mensen zijn in de basis verantwoordelijk voor hoe ze leven. De werkelijkheid leert echter ook wel dat maatschappelijk beleid en aanbod een belangrijke invloed kunnen hebben op het ontstaan van een ongezonde leefstijl. Het is niets te veel gevraagd dat de overheid helpt om de gezonde keuze makkelijker te maken. Maar het is ook belangrijk dat men niet gelijk naar de overheid kijkt. Ik vind het ook belangrijk en mooi om te zien als maatschappelijke organisaties het onderwerp zelf, uit principe, oppakken.’ Juist in de zorgsector, die hij heeft leren kennen als eigenwijs, ook de ggz. Een mooi voorbeeld vindt Blokhuis daarom de rookvrije ggz. In die zin is het een parallel proces, zorgprofessionals proberen cliënten te motiveren om hun leefstijl te verbeteren, de politiek probeert de zorgprofessionals te motiveren om leefstijl zelf op de agenda te zetten.

### Psychiater is geen leefstijldeskundige

De staatssecretaris is zich ervan bewust dat dit ook gevolgen heeft voor de dagelijkse praktijk van behandelaars. Hij is hier realistisch over: ‘We verwachten niet dat een psychiater ineens leefstijldeskundige wordt. Ik vind dat het dan logisch is dat behandelaars empathisch het gesprek aan durven te gaan over leefstijl, wat soms nog een taboe kon zijn. Ik vind het alleen niet logisch om dan te verwachten dat diezelfde behandelaar de juiste evidence-based interventie daarvoor moet gaan geven. Het gaat dan om de samenwerking waarbij een behandelaar zoiets bespreekt en dan kan verwijzen naar een expert die met de vraag aan de slag kan. Op die manier doet iedereen waar hij/zij goed in is. En dan mogen jullie als behandelaars vervolgens wel naar de overheid kijken. Dat wij zorgen dat zo’n passende leefstijlbehandeling wel gefaciliteerd wordt.

Daarom ben ik ook volle bak bezig om leefstijlaanpak steeds meer in het systeem te pluggen. Denk ook aan de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI). Dat vind ik ook het mooie van het huidige hoofdlijnakkoord in de ggz: dat is niet alleen iets van het medische domein, maar ook het sociale domein, de gemeente, die ondersteuning biedt waar dat nodig is. Die werelden moeten meer met elkaar verbonden worden.’

Blokhuis is ervan overtuigd dat men in de psychiatrie moet kijken naar de mens als geheel, en niet als een optelsom van problemen. ‘Als er naar de totale context wordt gekeken, zijn er denk ik veel meer herstel mogelijkheden.’ Die overtuiging wint gelukkig steeds meer terrein in de ggz.

### Veel moois

*Vraagt u zich wel eens af: doe ik genoeg?*


‘Ik vind dat elke bestuurder als uitgangspunt moet hebben dat hij of zij dienend is en dat moet ook je houding bepalen: ik wil heel graag wat voor jullie doen. Mijn drijfveer is dat iedereen moet kunnen meedoen, en daarmee leg je

---

*‘Als er naar de totale context wordt gekeken, zijn er denk ik veel meer herstel mogelijkheden.’*

---

de lat hoog. Ik draai aan knoppen die ertoe doen; dat is een voorrecht, maar ook een verantwoordelijkheid. Ik doe nooit genoeg, maar ik doe wel wat ik kan. En ik heb nog wel een hele agenda. Er moet nog veel gebeuren, maar ik prijs me gelukkig dat we al wel stappen de goede kant op zetten. Met het preventieakkoord, met zo'n breed draagvlak stappen zetten op zoveel verschillende domeinen: drinken, roken, overgewicht, gecombineerde leefstijlinterventie, etc. Ik ben ervan overtuigd dat alles wat we nu in gang zetten nog maar het begin is van heel veel moois wat nog kan gaan komen.'

 Wilt u meer weten over wat staatssecretaris Paul Blokhuis heeft te zeggen over bijvoorbeeld een suikertax en stoppen met roken? Luister de podcast met het gehele gesprek, dat ongeveer een half uur duurt (te vinden op de site van het Tijdschrift).